

The logo for actiam, featuring the word 'actiam' in a dark blue, lowercase sans-serif font. A small blue dot is positioned above the letter 'i'. A horizontal blue line is located below the 'a' and 'c'.

Duurzaam beleggen

Kwartaalrapport 1e kwartaal 2021

INHOUDSOPGAVE

---

1. INTRODUCTIE	4
2. ALGEMENE ONTWIKKELINGEN IN HET EERSTE KWARTAAL 2021	5
3. THEMA ONDER DE LOEP	7
3.1. ACTIAM's beleid op sociale thema's	7
3.2. Casus: Arbeidsrechten bij platformbedrijven en bezorgdiensten	7
3.3. Casus: Mensenrechtenschendingen in Xinjiang	8
3.4. Casus: Mensenrechtenschendingen in Myanmar	9
4. ACTIEF AANDEELHOUDERSCHAP	10
4.1. Engagement tegen controversiële wapenhandel	10
4.2. Engagement tegen moderne slavernij	10
5. HET BELEGBAAR UNIVERSUM	12
5.1. Bedrijven.....	12
5.2. Landen (Staatsobligaties).....	12
BIJLAGEN	13
Uitsluitingen: bedrijven	13
Uitsluitingen: landen.....	13
DISCLAIMER	14

COPYRIGHT 2021

ACTIAM behoudt alle rechten (inclusief auteursrechten, handelsmerken, patenten en elk ander intellectueel eigendomsrecht) met betrekking tot alle informatie in deze publicatie (inclusief alle teksten, grafische afbeeldingen en logo's). U mag de informatie in dit document in geen enkele vorm kopiëren, publiceren, distribueren of reproduceren zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van ACTIAM.

1. Introductie

2020 was niet alleen het jaar van de Covid-pandemie, maar ook een roep om meer gelijkheid, raciale- en genderrechtvaardigheid en in het algemeen meer respect voor elkaar. Dit heeft internationale aandacht vergroot voor sociale rechtvaardigheid en daarmee ook de vraag hoe institutionele beleggers rekening houden met de sociale impact van bedrijven en activiteiten waarin zij investeren.

Onderzoek op het gebied van milieu, maatschappij en governance (ESG) onder institutionele beleggers heeft zich in het verleden echter meer gericht op de "E" en de "G", waardoor sociale kwesties enigszins als een vergeten middelste kind achterbleven. Beleggers hebben zich geconcentreerd op het stellen van kwantificeerbare milieudoelstellingen, zoals CO2-reducties, en op beloningsvoorstellen en de samenstelling van besturen. Sociale kwesties worden als abstract van aard beschouwd en zijn vaak in grote lijnen verweven met onze culturele omgeving, wat het erg moeilijk maakt een kwantitatief model te ontwikkelen en te begrijpen hoe deze kwesties de bedrijfsprestaties beïnvloeden.

ACTIAM ziet echter dat de positieve en negatieve sociale eigenschappen van een bedrijf wel degelijk materiële investeringsfactoren zijn. Deze kenmerken vertegenwoordigen niet alleen op zichzelf risico's en kansen, ze zijn bovendien vaak onlosmakelijk verbonden met de milieu- en bestuurskwesties die het leeuwendeel van de aandacht van ESG-beleggers hebben getrokken. In dit kwartaalverslag gaan wij dieper in op het beleid van ACTIAM aangaande ethische dilemma's, geven we voorbeelden van de meest materiële en actuele sociale thema's en lichten wij toe hoe engagement wordt gevoerd bedrijven te stimuleren hun sociale impact structureel te verbeteren.

2. Algemene ontwikkelingen in het eerste kwartaal 2021

SFDR-classificatie

In december 2019 presenteerde de Europese Commissie de Europese Green Deal. Dit is een reeks van beleidsinitiatieven waarmee Europa richting 2050 klimaatneutraal moet worden. De Commissie heeft een actieplan voor financiering van duurzame groei ('Action Plan for Financing Sustainable Growth') opgesteld. Dit actieplan bestaat uit een groot aantal regels en voorschriften voor de financiële sector.

Als onderdeel van het actieplan, is in maart van dit jaar de SFDR inwerking getreden. De SFDR staat voor 'Sustainable Finance Disclosure Regulation' en omvat regels voor informatieverstrekking over duurzaamheid. Het doel van deze regels is klanten (nog meer) bewust te maken van de duurzame impact van financiële producten. Daarnaast moet het producten op dit gebied beter vergelijkbaar maken, zodat er duurzamere keuzes worden gemaakt.

Met ingang van 10 maart 2021 heeft ACTIAM de voorwaarden aangepast in overeenstemming met de vereisten vanuit SFDR. Met de invoering van SFDR dienen beheerders informatie over duurzaamheid op te nemen in prospectussen van de beleggingsfondsen die zij beheren. Naast het aanpassen van de prospectussen, heeft ACTIAM als onderdeel van de SFDR een [verklaring belangrijkste ongunstige effecten](#) ('Principal Adverse Impacts') en de [SFDR-classificatie van ACTIAM-fondsen](#) gepubliceerd.

Overzicht ACTIAM documentatie

Locatie	Entiteitsniveau	Productniveau
ACTIAM website	<ul style="list-style-type: none"> Sustainable Investment Policy	<ul style="list-style-type: none"> Fondsoverzicht SFDR-classificatie
	<ul style="list-style-type: none"> Pagina Duurzaam Beleggen	<ul style="list-style-type: none"> Aanvullende informatie per fonds
	<ul style="list-style-type: none"> Verklaring belangrijkste ongunstige effecten (PAI) Beloningsbeleid	
Documentatie	<ul style="list-style-type: none"> Corporate presentatie	<ul style="list-style-type: none"> Fondsdocumentatie

Overzicht classificatie ACTIAM fondsen

Art. 6: Producten zonder ESG karakteristieken	Artikel 8: Producten die ESG karakteristieken promoten	Artikel 9: Producten met duurzame beleggingen als doelstelling
Niet van toepassing	<ul style="list-style-type: none"> Fixed income sovereign Fixed income long duration Sustainable EMD	<ul style="list-style-type: none"> Aandelenproducten (index/actief/impact) Fixed income credit Sustainable vastgoed

Visie op CCS

Binnen de discussies over klimaatverandering wordt met regelmaat gesproken over het afvangen en opslaan van CO₂ (ook wel CCS genaamd). In het Klimaatakkoord wordt de afvang en opslag van de door de industrie geproduceerde CO₂ geïntroduceerd als belangrijke maatregel om de Nederlandse klimaatdoelstellingen kosteneffectief te behalen. Ook kondigde Exxon in februari aan € 2,5 miljard te investeren in CCS-oplossingen. Over deze technologie is echter nog veel discussie. Door voorstanders wordt het gezien als de ultieme uitkomst om ook de zware industrie mee te krijgen in de klimaatdoelstellingen. Tegenstanders wijzen op het risico dat CCS: (a) een potentiële negatieve impact heeft op het milieu; (b) hoge kosten heeft; en (c) de aandacht voor CCS ten koste kan gaan van het zoeken naar meer structurele oplossingen voor het klimaatprobleem, waaronder bijvoorbeeld de overstap naar duurzame energie.

ACTIAM heeft in het eerste kwartaal van dit jaar [zich uitgesproken](#) over deze lastige kwestie. Hoewel ACTIAM innovaties op het gebied van CCS als een positieve ontwikkeling ziet, is het de vraag of de technologie niet is ingehaald door de realiteit voordat zij tot wasdom is gekomen. CCS kan in theorie een belangrijke bijdrage leveren aan het behalen van de klimaatdoelstellingen. De vraag die beleggers echter moeten stellen, is of het investeren in een nog niet volledig ontwikkelde technologie (die uitsluitend dient als tussenoplossing en die geassocieerd wordt met grote milieurisico's) wel logisch is gezien het feit dat er meer duurzame alternatieven voor handen zijn.

Bovendien mag CCS niet gebruikt worden om de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen te camoufleren. Ondanks dat CCS een bijdrage kan leveren aan de klimaatdoelstellingen, zullen olie- en gasbedrijven de energietransitie moeten intensiveren om te voorkomen dat zij worden geconfronteerd met gestrande activa. Beide onderwerpen moeten daarom los van elkaar worden benaderd door beleggers, waarbij afgevangen van CO₂ niet gebruikt wordt om de risico's van de energietransitie te maskeren.

Werkgroep over biodiversiteit

Al gedurende enkele jaren behoort biodiversiteit tot één van de kernthema's binnen het duurzaam beleggingsbeleid van ACTIAM. Inmiddels zien steeds meer investeerders dat een gezonde biodiversiteit niet alleen nodig is om duurzaamheid te bereiken, maar ook om op de langere termijn gezonde financiële rendementen te kunnen realiseren. ACTIAM is al vanaf de start betrokken bij het Platform Biodiversity Accounting for Financials (PBAF) dat in 2021 een nieuwe fase ingaat met meer internationale beleggers.

In 2020 heeft de DNB-werkgroep over biodiversiteit, waar ACTIAM ook lid van is, haar eerste studies uitgebracht die laten zien hoe investeerders biodiversiteit een plek kunnen geven in hun investeringen. In 2021 is deze werkgroep uitgebreid met meer Nederlandse investeerders, banken en verzekeraars en worden stappen gezet om de Nederlandse commitment om biodiversiteit te beschermen verder vorm te geven. Tenslotte zijn in het afgelopen kwartaal ook de eerste stappen gezet door een werkgroep van het Verbond voor Verzekeraars om in het kader van het IMVO-convenant in de verzekeringssector de verschillende verzekeraars in Nederland te laten zien hoe zij biodiversiteit een plek kunnen geven in hun investeringsbeleid.

Naast werksessies over de materialiteit van biodiversiteit, wordt ook gewerkt aan een engagementtraject met de gezamenlijke Nederlandse verzekeraars. Dit traject zal zich richten op de rol van de Nederlandse vleessector bij ontbossing in Brazilië. De vleessector is, via de intensieve veeteeltsector, één van de grootgebruikers van soja als veevoeder en draagt zo bij aan de uitbreiding van sojaproductie en daardoor ontbossing in Brazilië. Vanuit het convenant zoeken de Nederlandse overheid, een aantal NGO's en de gezamenlijke verzekeraars, vertegenwoordigd door ACTIAM, a.s.r. en NN IP, naar bedrijven waar een verandering in hun sojagebruik kan leiden tot een grote positieve impact op ontbossing en biodiversiteitsbehoud.

Duurzame obligaties

Duurzame obligaties passen bij de ambitie van ACTIAM om voor zijn klanten zo breed mogelijk bij te dragen aan de financiering van duurzame activiteiten. Het afgelopen kwartaal investeerde ACTIAM daarom opnieuw in leningen van bedrijven in zowel de financiële als de niet-financiële sector. Zo heeft ACTIAM geïnvesteerd in groene obligaties van Digital Realty Trust Inc, DKB Bank, CBRE Global Investors, Iberdrola, SNAM, CTP, De Volksbank, Daimler, Bank of Ireland, Ferrovie Dello Stato, Cadent, E.ON en Italië. Daarnaast werd er geïnvesteerd in sociale obligaties van Landesbank Baden-Wuerttemberg, Caixabank, Motability Operations Group Plc, NatWest Group, BayernLabo en Unedic. Ook is belegd in de Sustainability Bonds van European Investment Bank, Telecom Italia, Australia & New Zealand Bank, Telefonica, Flemish Community, AXA en Chili. Tot slot, hebben de Britse retailer TESCO en de Zweedse kledingproduct H&M een sustainability-linked obligatie geïntroduceerd.

Voor deze laatste lening heeft H&M drie KPI's gedefinieerd waar geleende gelden aan bij moeten dragen. De eerste indicator is gericht op circulariteit: het aandeel gerecyclede materialen als onderdeel van totale materialen gebruikt in de commerciële goederen. Door gebruikte textielvezels te recyclen kan de ecologische voetafdruk van verkochte kleding worden verminderd. Gerecyclede materiaal vermindert de consumptie van nieuwe grondstoffen en zorgt voor een lager gebruik van chemicaliën, energie en water. De tweede en derde KPI van H&M hebben betrekking op broeikasgasemissies van scope 1, 2 en 3. De doelen zijn om de scope 1 en 2 broeikasgassen te verminderen met 40% in 2030, met 2017 als basislijn, en scope 3 te verminderen van gekochte grondstoffen, stof en kledingproductie met 59% per product in 2030, met 2017 als uitgangspunt. Dit laatste komt overeen met een 20% vermindering van absolute broeikasgasemissies. Deze KPI's verwijzen naar de milieudoelstelling van de EU "Beperking van klimaatverandering", evenals de SDG van de Verenigde Naties 13 "Klimaatactie". H&M Group erkent dat hun industrie een belangrijke bijdrage levert aan het klimaatverandering en daarom heeft het bedrijf het lange termijn doel vastgesteld klimaatpositief te worden voor 2040. Al deze obligaties zijn voorzien van een eigen ACTIAM ESG-score op basis van het duurzame obligatieraamwerk.

3. Thema onder de loep

3.1. ACTIAM's beleid op sociale thema's

Het beleggingsbeleid van ACTIAM stimuleert bedrijven en landen te floreren, terwijl ze toch binnen de planetaire grenzen blijven en de maatschappelijke fundamenteën van de samenleving respecteren. We noemen dit de 'veilige zone' ('safe and just operating zone'), waarbinnen de wereldwijde uitdagingen zoals klimaatverandering en grondstoffenschaarste, maar ook sociaal onrecht en ongelijkheid worden beheerst. De planetaire grenzen en de maatschappelijke fundamenteën geven aan hoeveel natuurlijke hulpbronnen de mensheid maximaal kan gebruiken zonder de planeet uit te putten en wat de minimale universele normen op maatschappelijk gebied en op het gebied van goed bestuur zijn die van invloed zijn op de gezondheid en welvaart van mensen.

Bedrijven en landen die niet aan deze minimale universele normen voldoen, vertonen onacceptabel gedrag en worden door ACTIAM uitgesloten van het beleggingsuniversum. Deze universele normen vormen de basis van ons beleid: de [ACTIAM Fundamentele Beleggingsbeginselen](#). Deze beleggingsbeginselen zijn minimumnormen die worden gedefinieerd door ethische, sociale en milieubeginselen die fundamenteel zijn voor goed burgerschap en goed ondernemingsbestuur. Ze zijn gebaseerd op een breed assortiment van internationale verdragen, conventies en richtlijnen voor best practices, waaronder het UN Global Compact, de UN Guiding Principles on Business & Human Rights en de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen. Deze internationale richtlijnen worden als universeel beschouwd.

Het niet naleven van deze verdragen en richtlijnen wordt als onaanvaardbaar beschouwd en is in strijd met de basisprincipes van (maatschappelijk) verantwoord ondernemen. Naast ethisch, sociaal of ecologisch onaanvaardbaar, vormt het niet naleven van deze principes ook steeds vaker een financieel risico voor bedrijven en beleggers. Hoewel dit voor sociale onderwerpen zoals arbeidsrechten minder vanzelfsprekend lijkt dan de gevolgen van klimaatverandering, zorgt toegenomen aandacht en transparantie ervoor dat het verband tussen het gedrag van bedrijven op sociale thema's en de financiële prestaties steeds groter wordt. Handelingen om een ethisch bedrijfsklimaat te creëren, hebben invloed op lokale gemeenschappen, sociale rechtvaardigheid en arbeidsomstandigheden.

ACTIAM beoordeelt daarom het vermogen van de bedrijven en landen waar het gaat om de voorbereiding op de transitie naar een duurzame samenleving. ACTIAM onderscheidt daarin de volgende drie sociale thema's:

	Beheer van menselijk kapitaal	Activiteiten met betrekking tot arbeidsrechten en vakbondsrechten en arbeidsomstandigheden. Deze hebben invloed op onderwijsmogelijkheden en op inkomens- en genderongelijkheid.
	Beheer van sociaal kapitaal	Handelingen om het bestaansrecht (de zogenaamde license to operate) te behouden. Deze hebben onder meer invloed op mensenrechten, verhoudingen binnen gemeenschappen, sociale gelijkheid en de toegang tot en de betaalbaarheid van bijvoorbeeld gezondheidszorg en financiering.
	Gedrag en integriteit van organisaties	Handelingen om een ethisch bedrijfsklimaat te creëren. Deze hebben invloed op lokale gemeenschappen, sociale rechtvaardigheid en arbeidsomstandigheden. Voor bedrijven betreft dit hun eigen organisatie-model, maar ook de manier waarop zij met andere bedrijven in de keten omgaan. Voor landen betreft dit de manier waarop zij met mensenrechten, burgerrechten en politieke rechten omgaan.

ACTIAM zet een mix van instrumenten in om gedragsverandering op deze thema's te creëren. In de volgende paragrafen bieden we aan de hand van casussen inzicht in hoe ACTIAM omgaat met sociale controverses die een materieel risico vormen.

3.2. Casus: Arbeidsrechten bij platformbedrijven en bezorgdiensten

Arbeidsrechten is één van de meest materiële onderwerpen binnen het sociale domein. Met name voor de nieuwe platformbedrijven en bezorgdiensten liggen arbeidsrechten onder het vergrootglas. Verscheidene bedrijven nemen arbeidskrachten niet meer aan als medewerker, met bijbehorende collectieve arbeidsrechten, maar als zzp'er. Medewerkers krijgen betaald per rit of per eenheid, draaien zelf op voor hun pensioen en verzekeringen en kunnen zich niet organiseren. Onderzoek laat zien dat dergelijke medewerkers vaak lange dagen moeten maken, soms onder het minimumloon werken en worden uitgebuit.

ACTIAM vindt dit ethisch onverantwoord en wil daarom niet beleggen in bedrijven die zich structureel niet houden aan fundamentele arbeidsrechten. Daarnaast is het twijfelachtig of dit bedrijfsmodel op de lange termijn houdbaar is. Tal van langdurige rechtszaken hebben al tot het oordeel geleid dat platformbedrijven en bezorgdiensten arbeidskrachten als werknemer moeten aanstellen en ze een leefbaar loon moeten betalen. Deze rechtszaken leiden niet alleen tot reputatieschade maar kunnen het verdienmodel van deze bedrijven ook ondermijnen. Zij leiden daardoor voor beleggers tot grote risico's. De geflopte beursgang van Deliveroo is daar het meest recente voorbeeld van. Veel institutionele beleggers, waaronder ACTIAM, weigerden eind maart te investeren in Deliveroo vanwege problemen met arbeidsrechten.

De terugkerende controverses rondom arbeidsrechten zijn ook de reden waarom ACTIAM in februari Uber Technologies heeft uitgesloten voor de duurzame fondsen. Uber heeft in verscheidene Amerikaanse staten en in meerdere landen rechtszaken lopen die er allemaal op neerkomen dat de arbeidskrachten als medewerkers aangenomen zouden moeten worden. De arbeidskrachten werken alleen voor Uber en niet voor andere werkgevers en zijn daardoor geen zelfstandige ondernemer. Daarnaast zijn er veel klachten over te lage vergoeding, te lange werkdagen en een verbod om je als arbeidskracht te organiseren in een vakbond. Ondanks dat dit wijdverspreide controverses zijn die al meerdere jaren lopen heeft het bedrijf zijn gedrag niet aangepast. Het is tot nu toe ook ongevoelig gebleken voor druk vanuit aandeelhouders. Dit was voldoende reden om het bedrijf niet meer toe te laten in de duurzame fondsen.

Bij Amazon leiden de controverses rondom arbeidsrechten nog niet tot uitsluiting, maar probeert ACTIAM met engagement en via resoluties bij aandeelhoudersvergaderingen de arbeidsomstandigheden van medewerkers te verbeteren. Amazon wordt in verband gebracht met uitbuiting van medewerkers, te lage salarissen, slechte werkomstandigheden, ook qua gezondheid en veiligheid vooral tijdens Covid-19 en bedreigingen van medewerkers die een vakbond willen starten. De druk op Amazon om hun arbeidsrechten te verbeteren groeit. Tijdens de laatste jaarvergadering hebben investeerders zestien resoluties ingediend, onder andere gericht op arbeidsrechten. Hoewel deze resoluties het nog niet gehaald hebben, zie je wel een trend dat het aantal aandeelhouders dat stemt voor dergelijke aandeelhoudersresoluties toeneemt. Amazon heeft zijn analyse van *salient human rights* risico's, ofwel gebieden waar het risico op misstanden op het gebied van mensenrechten het grootst is en de meeste impact heeft, in 2020 uitgebreid. Daarbij stelt het bedrijf als doel in 2021 een diepgaand onderzoek te lanceren naar eerlijk loon in de waardeketen van huiskamerproducten. We hopen dat de toegenomen media-aandacht voor het probleem er binnen afzienbare tijd toe leidt dat Amazon ook inziet dat het nodig is de arbeidsbeleid en -praktijken te verbeteren.

3.3. Casus: Mensenrechtenschendingen in Xinjiang

Het begon ooit met plannen voor het handelsproject "de Nieuwe Zijderoute" en inmiddels gaat het over de handel tussen de Zweedse kledingproducent H&M dat door de lokale Chinese bevolking geboycot wordt. Van een onderontwikkelde regio in China naar een gebied waar iedereen een mening over heeft. Hierbij een korte beschrijving van de situatie in de autonome regio in het noordwesten van China, gevolgd door de acties die ACTIAM heeft genomen en hoopt te kunnen nemen in de toekomst met betrekking tot het gebied, de bewoners, hun situatie en hun rechten.

Xinjiang werd oorspronkelijk bevolkt door de Oeigoeren - een Turks-islamitisch volk - en sinds de jaren vijftig is de groep Chinese kolonisten in het gebied gegroeid tot gelijke grootte. De Chinese overheid voert een politiek waarbij de Oeigoerse cultuur en het gebruik van Oeigoers wordt ontmoedigd en het volk wordt beschuldigd van het importeren van islamitische extremisme. Het gebied is economisch van groot belang voor China; het is een van de grootste mijnbouwgebieden en belangrijke landbouwproducten als tarwe en mais komen ervandaan. Bovendien is de regio goed voor 20% van de wereldwijde katoenproductie. Tot slot speelt de regio een cruciale rol in het handelsproject: de Nieuwe Zijderoute.

Dit laatste heeft ertoe geleid dat president Xi Jinping Xinjiang de bewoners goed in de gaten wil houden, waardoor het een van de zwaarst beveiligde en gemilitariseerde plekken op de wereld is geworden. Met tienduizenden "smart" camera's en surveillance apps houdt Beijing de Oeigoeren in de gaten. En dit naast de twee miljoen die zitten opgesloten in detentie- en heropvoedingskampen waar ze mentaal en fysiek mishandeld worden, nadat ze hier zijn opgesloten zonder (eerlijk) proces of toegang tot een advocaat. Deze Oeigoeren zitten soms maanden vast zonder dat hun familie weet waar ze zijn of dat ze contact met de buitenwereld hebben. In februari 2019 trokken Amnesty International en Human Rights Watch aan de bel en drongen bij de Verenigde Naties aan op een onderzoek naar de omstandigheden in deze kampen. Helaas gaf China hier geen gehoor aan. Wel werd de Chinese staatsmedia toegelaten, die naar buiten trad met berichten dat gevangenen 'het er naar hun zin hadden'. In september 2020 werden op basis van satellietbeelden 380 van dit soort kampen gelokaliseerd die de afgelopen drie jaar gebouwd zijn plus nog veertien in aanbouw. Ook werd op basis van deze beelden duidelijk dat fabrieken vaak pal naast de kampen staan, wat het vermoeden van dwangarbeid doet toenemen. Gegeven de grote economische invloed van de regio, was het uitbrengen van het rapport "Uyghurs for sale" door de Australian Strategic Policy Institute (ASPI) dan ook geen verrassing. De onderzoekers linken naar ruim 80 bekende, wereldwijde en lokale merken aan fabrieken in Xinjiang, waarvan het vermoeden van dwangarbeid groot is. Deze bedrijven halen grondstoffen of onderdelen uit deze fabrieken of laten hun producten er (deels) produceren.

De merken Nike, Haoyuanpeng Clothing Manufacturing en Apple worden in het onderzoeksrapport als case study uitgebreid beschreven. Andere bedrijven, zoals H&M en Adidas geven als reactie aan zich geheel terug te trekken uit de regio. Dit soort berichten komen de multinationals soms zwaar te staan: H&M is momenteel niet meer te vinden op het Chinese internet. Of dit echt de lokale bevolking is die het merk boycot of dat het de regering is die een statement wilt maken, ligt in het midden.

ACTIAM wil alleen investeren in bedrijven die zich houden aan fundamentele mensenrechten. De situatie in Xinjiang voldoet niet aan het idee dat ACTIAM heeft met betrekking tot het beschermen van deze mensenrechten. Oftewel: er is sprake van een mensenrechtenschending en daarmee wordt het beleid van ACTIAM ook overtreden. Daarom heeft ACTIAM in 2019 de bedrijven Hangzhou Hikvision Digital, iFlyTek Co. Ltd., Xiamen Meiya Pico Information en Zhejiang Dahua Technology uitgesloten wegens hun betrokkenheid bij de schending van mensenrechten. Deze bedrijven leveren essentiële producten en/of diensten aan de Xinjiang Integrated Joint Operations Platform (IJOP) en de Uyghur 'heropvoedingskampen' in Xinjiang. Dit zien wij als een overtreding van de internationale rechten op privacy en de vrijheid van vereniging en beweging. Daarnaast is het beleid op structured loans aangescherpt. Op het moment dat er vermoedens zijn van banden tussen de uitgever van een lening en mensenrechtenschendingen in Xinjiang, wordt er een negatief advies gegeven.

ACTIAM is zich ervan bewust de situatie niet in haar eentje te kunnen veranderen. Daarom zijn er ook gesprekken met de dataproviders om de ernst van de mensenrechtenschending hoger op de agenda te krijgen. Daarmee zouden er vaker alarmbellen afgaan bij andere investeerders en krijgt de situatie de aandacht die het verdient. Ook heeft ACTIAM het collaboratief 'Coalition to End Forced Labour in the Uyghur Region' ondertekent in de hoop dat deze groep investeerders de aangetekende bedrijven de goede kant op weet te pushen. Zeven bedrijven hebben zich reeds gecommitteerd aan de stappen die in de oproep tot actie zijn uiteengezet en hebben hun toezeggingen ook openbaar gemaakt. Maar helaas is de situatie nog verre van humaan en niet in lijn met ons beleid. Wij zijn dan ook bezig met de bedrijven op de lijst van de Australian Strategic Policy Institute (ASPI) te onderzoeken. Wij willen analyseren hoe sterk de banden zijn met de regio en wat het bewijs is dat deze organisaties gebruikmaken van dwangarbeid. Wij zullen deze bedrijven aan gaan spreken om hun due diligence op dit onderwerp serieuzer te nemen en waar nodig eventuele stappen te ondernemen, als wij zien dat bedrijven ondanks overtuigend bewijs toch hun banden met Xinjiang niet verbreken. Wij zijn daarvoor afhankelijk van (externe) bronnen en zijn dan ook graag in gesprek gegaan met FollowTheMoney in de hoop dat (media)aandacht van hen ook weer een duwtje de goede kant op geeft. Want niet alles uit Xinjiang verdient deze stempel; ACTIAM belegt bijvoorbeeld wel in Xinjiang Goldwind, een windmolenbouwer in Ürümqi die is opgezet door een Oeigoer en wat één van de frontrunners is op het gebied van hernieuwbare energie.

3.4. Casus: Mensenrechtenschendingen in Myanmar

In Myanmar heeft de legerleiding afgelopen februari een coup gepleegd nadat de partij van Aung San Suu Kyi de absolute meerderheid had gewonnen bij de verkiezingen. Dit heeft geleid tot een golf van geweld tegen de bevolking, met inmiddels honderden doden tot gevolg. Het leger is de afgelopen jaren ook verantwoordelijk geweest voor genocide tegenover de Rohingya moslimminderheid in het land. Ondanks de democratisering van het land in de afgelopen jaren, blijft het leger, voor wie 25% van de zetels in het parlement is gereserveerd, een flinke vinger in de pap houden op het terrein van de politiek. Het leger kan deze sterke positie ook behouden omdat zij een groot aandeel heeft in veel economische activiteiten in het land. Het leger is eigenaar van de Myanmar Economic Holdings Public Company Limited (MEHL) en de Myanmar Economic Corporation (MEC), twee bedrijven met activiteiten in bijvoorbeeld mijnbouw, bouw, telecommunicatie en vastgoed. Hiermee verdienen zij miljarden dollars wat direct in de kas van het leger vloeit, in plaats van de staat.

Vanwege de slechte staat van dienst van het leger belegt ACTIAM al jaren niet meer in leningen aan de overheid of overheidsinstanties van Myanmar. Maar ook wordt zo goed als mogelijk nagegaan of bedrijven waarin ACTIAM investeert relaties hebben met MEHL en MEC. Afgelopen maand kwam naar buiten dat verscheidene Nederlandse pensioenfondsen beleggen in bedrijven met directe banden met MEHL en MEC. Twee bedrijven met de sterkste banden met MEHL en MEC, Adani Ports en Posco, worden al jaren uitgesloten door ACTIAM, vanwege mensenrechtenschendingen of grootschalige milieucontroverses. ACTIAM heeft ook al meer dan een jaar een engagement met Kirin Holdings, een Japanse bierbrouwer die een joint venture heeft met MEHL in een brouwerij in Myanmar. Door druk van verscheidene investeerders is het bedrijf een onderzoek begonnen naar de banden met MEHL. Na de coup is dat in een stroomversnelling gekomen en heeft Kirin aangegeven het belang in de brouwerij te verkopen. ACTIAM blijft banden van bedrijven met de militaire machthebbers in Myanmar monitoren. Via engagement zal ACTIAM zijn invloed aanwenden om bedrijven te wijzen op hun due diligence verplichting en op de mensenrechtenschendingen waar zij mede verantwoordelijk voor gehouden kunnen worden, als zij hun banden met de MEHL en MEC niet verbreken. Als dit niet leidt tot de gewenste gedragsverandering zal uiteindelijk worden overwogen het bedrijf uit te sluiten.

4. Actief aandeelhouderschap

ACTIAM gaat de dialoog aan met bedrijven om hun gedrag te beïnvloeden. De dialoog kan worden gevoerd in antwoord op specifieke incidenten of proactief om oplossingen aan te dragen waarmee de bedrijven dichterbij het aanvaardbare beleggingsuniversum van ACTIAM komen. Tijdens een engagementproces worden duidelijke doelen vastgesteld en mijlpalen geformuleerd, zodat de voortgang kan worden gevolgd.

In de volgende paragrafen lichten we een aantal engagements op het sociale domein uit.

4.1. Engagement tegen controversiële wapenhandel

Onlangs kwam General Electric (GE) in de media vanwege betrokkenheid van het bedrijf aan mensenrechtenschendingen in een onderzoek naar omstreden wapenhandel. Het rapport is gepubliceerd door PAX, een Nederlandse organisatie met als missie het beschermen van burgers tegen oorlogshandelingen, het beëindigen van gewapend geweld en het opbouwen van inclusieve vrede. Het rapport van PAX gaf aanleiding voor ACTIAM om dieper in te gaan op de betrokkenheid van GE en te bepalen hoe de risico's ervan moeten worden aangepakt. GE levert militaire producten aan onder meer Saoedi-Arabië, waar het risico groot is dat de wapens tegen burgers worden gebruikt. Als zodanig is GE medeplichtig aan de daarmee verband houdende schendingen van de mensenrechten.

Op basis van deze negatieve effecten hebben we besloten om samen te werken met PAX en een engagement met GE op te starten. Hiervoor is een engagementplan opgesteld met de onderstaande doelstellingen. De doelstellingen zijn afgestemd op de OESO-richtlijnen waarin de processen voor verantwoord zakelijk gedrag uiteengezet zijn:

1. GE moet zijn mensenrechtenbeleid (due diligence) verbeteren om te voorkomen dat het producten verkoopt of diensten verleent aan regimes waar het risico groot is dat wapens tegen burgers worden gebruikt. Dit betreft specifiek schendingen van mensenrechten en internationaal humanitair recht (IHR);
2. GE dient een proactief screeningbeleid op te stellen in overeenstemming met de OESO-richtlijnen voor due diligence en de UN Guiding Principles om te voorkomen dat aan de bovengenoemde regimes wordt geleverd. Dit mag niet aan regeringen worden overgelaten en stellen dat ze zich houden aan de exportvoorschriften van het land;
3. GE moet stoppen met de verkoop van motoren en diensten voor gevechtsvliegtuigen en helikopters aan regimes waar het risico groot is dat deze systemen en diensten zullen bijdragen aan ernstige schendingen van de mensenrechten en schendingen van het oorlogsrecht;
4. GE moet beleid ontwikkelen om de toegang tot herstel en verhaal te verbeteren, zoals uiteengezet in de OESO-richtlijnen en de UN Guiding Principles. In gevallen waarin er sterk bewijs is dat GE systemen en diensten heeft geleverd die een belangrijke rol speelden bij inbreuken, moet GE actief herstel- en verhaalsmogelijkheden bieden.

Nu het engagementplan is opgesteld heeft ACTIAM ook contact gezocht met andere investeerders in Nederland om hen uit te nodigen om deel te nemen aan het initiatief. We zijn verheugd dat verschillende investeerders hebben besloten om samen te werken. De volgende stap is om in april 2021 contact op te nemen met GE en ons doel en onze intenties uiteen te zetten om een discussie te starten.

4.2. Engagement tegen moderne slavernij

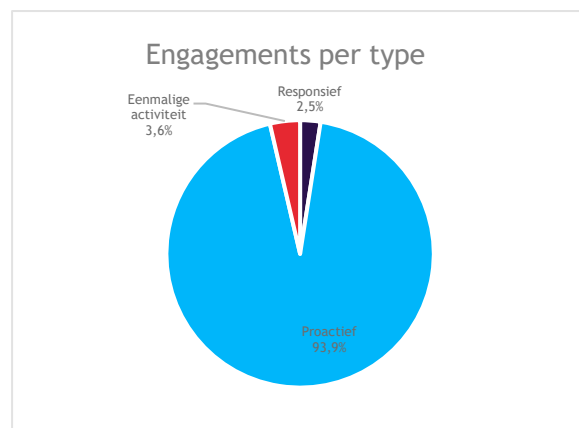
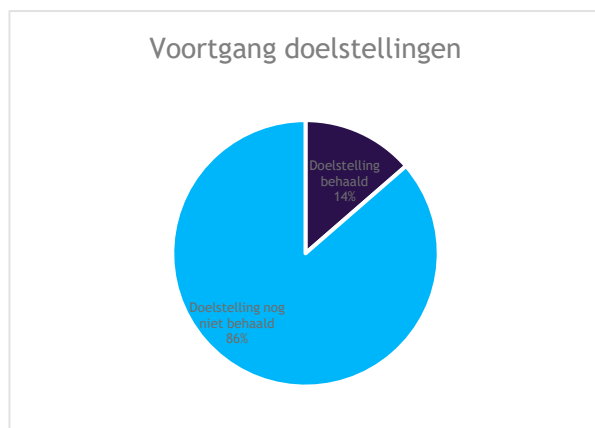
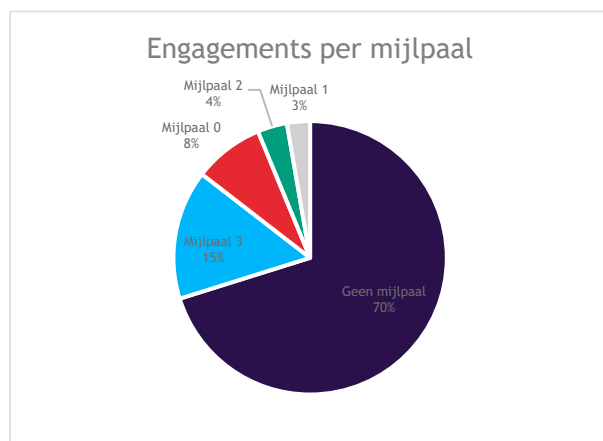
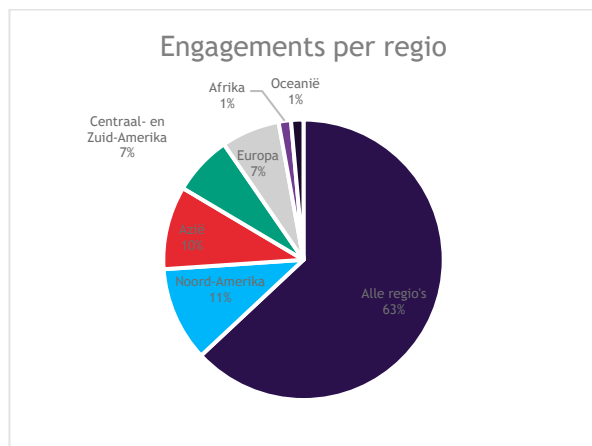
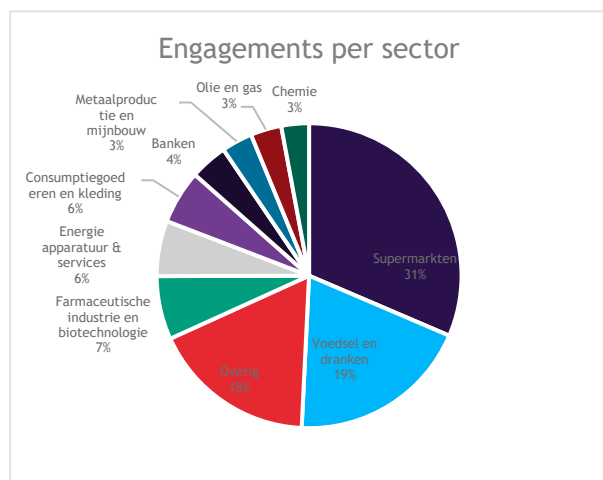
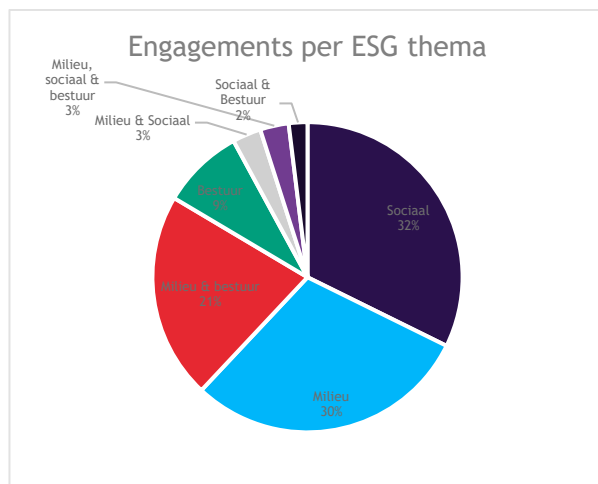
Een van de andere sociale kwesties waar we onze aandacht op richten, is moderne slavernij. Moderne slavernij verwijst naar uitbuitingspraktijken waarbij slachtoffers niet in staat zijn om hun behandeling te stoppen of hun situatie te verlaten, meestal vanwege dwang, bedreiging of geweld. Hoewel er geen definitieve lijst van praktijken is die binnen het toepassingsgebied vallen, omvat moderne slavernij dwangarbeid, gedwongen huwelijken, schuldslavernij, mensenhandel, ergste vormen van kinderarbeid en slavernij-achtige praktijken. Hiervan zijn sommige directer verbonden met bepaalde bedrijfssectoren dan andere en kunnen (zoals we hebben gezien) het potentieel hebben om de reputatie en waardering van bedrijven te beïnvloeden.

Moderne slavernij komt wereldwijd voor maar heeft een verborgen karakter. De mensen die tot slaaf worden gemaakt, bevinden zich in situaties waarin ze niet kunnen worden gehoord. Vanwege de omvang van moderne slavernij is het nodig om de verbanden te vinden tussen de betrokken bedrijven en hun relatie tot moderne slavernij. Om te voldoen aan de OESO-richtlijnen en de UN Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGPs) is het onze plicht als investeerder om due diligence uit te voeren om deze risico's bij onze investeringen te minimaliseren.

We zien ook dat deze kwesties financieel steeds belangrijker worden, met als voorbeeld de kledingretailer Boohoo in het Verenigd Koninkrijk die een aanzienlijk deel van de aandelenwaarde verloor nadat beschuldigingen van uitbuiting en zorgen over moderne slavernij aan het licht kwamen.

ACTIAM is daarom actief betrokken bij een engagement onder leiding van Sustainability over dit onderwerp. Het engagement zal worden gevoerd met ongeveer twintig bedrijven uit de kleding- en bouwsector. Het doel van het engagement is om bedrijven te stimuleren strategieën te ontwikkelen die de structurele en verborgen aard van moderne slavernij aanpakken. Bedrijven moeten ervoor zorgen dat hun activiteiten en relaties in de toeleveringsketen niet bijdragen aan de uitbuiting van werknemers, dat relevante belanghebbenden worden betrokken, dat werknemers een stem krijgen en dat slachtoffers worden gecompenseerd. Bedrijven zullen tijdens het engagement worden geëvalueerd op zes key performance indicators (KPI's) op deze onderwerpen. Vanaf april 2021 wordt er contact opgenomen met de doellijst van bedrijven om de engagement te starten. Zodra de definitieve lijst met bedrijven is bepaald zullen we updates verstrekken en deze statistieken opnemen in onze rapportages.

Engagementcijfers in het eerste kwartaal van 2021

5. Het belegbaar universum

5.1. Bedrijven

Alle organisaties waarin ACTIAM belegt worden onderzocht op milieu-, sociaal en governance (ESG) onderwerpen. De beoordelingscriteria voor deze onderwerpen staan in de duurzaamheidsraamwerk en hierbij maken wij onderscheid tussen de Fundamentele Beleggingsbeginselen en Materiele Duurzaamheidsdrijfveren. De categorie bepaalt welke instrumenten voor gedragsverandering op een bedrijf of land van toepassing zijn en binnen welke beleggingsstrategieën en -oplossingen een bedrijf of land past. De Fundamentele Beleggingsbeginselen hebben betrekking op mensenrechten, fundamentele arbeidsrechten, corruptie, milieuvuiling, wapens, dierenwelzijn en klant- en productintegriteit. De Fundamentele Beleggingsbeginselen komen voort uit internationale verdragen, overeenkomsten en 'best practices' en zijn te vinden op de website van ACTIAM. Bedrijven en landen die niet aan onze Fundamentele Beleggingsbeginselen voldoen, vertonen onacceptabel gedrag en worden uitgesloten van het beleggingsuniversum.

Daarnaast beoordeelt ACTIAM of bedrijven de capaciteit hebben om zich aan te passen aan de lopende transitie richting een duurzamere samenleving. Bedrijven die deze capaciteit ontberen, creëren financiële risico's voor onze beleggingsportefeuille en worden als niet-adaptief beschouwd. Deze bedrijven en landen lopen op de korte en de middellange termijn grote operationele risico's. Deze bedrijven en landen worden uitgesloten van beleggingen. Tot slot, beoordelen wij bedrijven op hun Materiele Duurzaamheidsdrijfveren. Landen en bedrijven die buiten de planetaire grenzen actief zijn, die zich niet op het vereiste transitiepad bevinden en die niet alle risico's beheersen, worden geacht een risico te lopen. Zij beschikken op dit moment niet over het adaptief vermogen om zich voor te bereiden op de transitie en zijn gevoelig voor operationele risico's. Door actief eigenaarschap kunnen zij dit vermogen wel ontwikkelen en hun risico's beperken. In deze bedrijven en landen mag alleen worden belegd door onze verantwoorde producten.

In het eerste kwartaal van 2021 heeft de screening van de bedrijven niet geleid tot extra uitsluitingen voor onze verantwoorde producten op basis van de Fundamentele Beleggingsbeginselen. Wel zijn er extra bedrijven uitgesloten voor onze duurzame productenrange. Hieronder wordt een overzicht gegeven van de diverse drijfveren waarvoor bedrijven afgelopen kwartaal zijn uitgesloten:

Drijfveer	Bedrijf
Gebruik van fossiele brandstoffen	Luenmei Quantum Co Ltd
Watergebruik	-
Landgebruik	Royal Bafokeng Platinum Limited New Gold Inc
Beheer van chemisch afval	SKSHU Paint Co. Peloton Interactive Inc.
Beheer van sociaal kapitaal	AVIC Aviation High-Technology China Minsheng Banking Corp
Beheer van menselijk kapitaal	Uber Technologies, Inc
Gedrag en integriteit van organisaties	Luminor Bank As DAE Funding LLC CETIN Finance BV China State Construction International
Algehele lage scores op ESG	Kotobuki Spirits Co Ltd Guoyuan Securities Company

Tot slot heeft het bedrijf JPMorgan & Chase Co. zich dusdanig verbeterd op de drijfveer gedrag en integriteit van organisaties dat ACTIAM het weer als Adaptief heeft bestempeld.

5.2. Landen (Staatsobligaties)

Staatsobligaties zijn een belangrijke beleggingscategorie bij ACTIAM en vormen een essentieel onderdeel van de strategie voor verantwoord beleggen. De Fundamentele Beleggingsbeginselen geven de ESG-criteria aan op het gebied van milieu, maatschappij en bestuur die worden meegewogen bij de beleggingsbeslissingen. Meer concreet gaat het om onderwerpen zoals de rechten van de mens, corruptie, het milieu en wapens. Afgelopen kwartaal zijn er geen landen van status veranderd.

Bijlagen

Uitsluitingen: bedrijven

[Overzicht Uitsluitingen Bedrijven](#)

Uitsluitingen: landen

[Overzicht Uitsluitingen Staatsobligaties](#)

Disclaimer

Deze Disclaimer is van toepassing op de in dit document opgenomen commerciële informatie (hierna: de Informatie) die door ACTIAM N.V. (hierna: ACTIAM) aan de ontvanger wordt aangeboden. Door het in ontvangst nemen van deze Informatie accepteert de ontvanger de toepasselijkheid van deze Disclaimer. ACTIAM streeft ernaar nauwkeurige en actuele informatie te verschaffen uit betrouwbaar geachte bronnen. ACTIAM kan echter de nauwkeurigheid en volledigheid van de Informatie niet garanderen en aan de Informatie kunnen geen rechten worden ontleend. De Informatie kan technische of redactionele onnauwkeurigheden of typografische fouten bevatten. ACTIAM geeft geen garanties, expliciet of impliciet, aangaande de vraag of de Informatie die middels deze presentatie en/of dit document verkregen is nauwkeurig, volledig of actueel is. ACTIAM is niet verplicht om de verstrekte Informatie bij te werken of onnauwkeurigheden of fouten te herstellen. De ontvanger zal ACTIAM inclusief haar bestuurders, management en medewerkers niet aansprakelijk stellen voor eventuele tekortkomingen in deze Informatie. De waarde van beleggingen kan fluctueren en resultaten behaald in het verleden bieden geen garantie voor de toekomst. Het bespreken van risico's in de Informatie dient niet beschouwd te worden als een volledige opsomming van alle voorkomende risico's. De hier vermelde Informatie dient door de ontvanger niet te worden geïnterpreteerd als zakelijk, financieel, beleggings-, hedging-, handels-, juridisch, regelgevend, belasting-, of boekhoudkundig advies. De belegger dient zelf elders onafhankelijk advies in te winnen. Ook dient deze informatie niet beschouwd te worden als een aanbod om producten te kopen, te verkopen of te investeren. Op producten en diensten genoemd in deze Informatie zijn mogelijk specifieke voorwaarden van toepassing die geraadpleegd dienen te worden voordat tot een transactie besloten wordt. De ontvanger van de Informatie is zelf verantwoordelijk voor de wijze waarop de ontvanger de Informatie gebruikt. De op die Informatie gebaseerde beslissingen zijn voor rekening en risico van de ontvanger. Deze Informatie wordt de ontvanger uitsluitend aangeboden voor eigen gebruik en de ontvanger zal deze Informatie slechts aan derden ter beschikking stelling na schriftelijke toestemming van ACTIAM. Nederlands recht is van toepassing op deze Disclaimer.